

Krav til frivillige folkeoplysende foreninger - vedtægter

Juli 2012

KØBENHAVNS KOMMUNE
Kultur- og Fritidsforvaltningen
Folkeoplysning

Nyropsgade 1, 3. sal
1602 København V.

www.fritid.kk.dk

Hvilke krav er der til frivillige folkeoplysende foreninger?

I Danmark er der foreningsfrihed, og enhver kan oprette en forening. Er man nogle stykker, der sætter sig sammen, skriver et sæt vedtægter og holder en stiftende generalforsamling, så har man dannet en forening. Man skal ikke blive officielt registreret eller godkendt for at være en forening. Men hvis foreningen ønsker at søge støtte fra kommunen under folkeoplysningsloven til lokaler eller til aktiviteter med børn og unge under 25 år, skal foreningen opfylde forskellige krav for at blive godkendt som en *frivillig folkeoplysende* forening.

Kravene til en frivillig folkeoplysende forening handler primært om hvilke aktiviteter, der er i foreningen, og hvordan foreningens arbejde og organisation er struktureret.

Kravene er at:

- Foreningen har faste og kontinuerlige folkeoplysende aktiviteter.
- Foreningen har lavet en beskrivelse af dens aktiviteter.
- Foreningen har vedtægter med et formål, som er godkendt på dens generalforsamling.
- Foreningen som udgangspunkt er åben for alle, som tilslutter sig dens formål.
- Foreningens aktiviteter primært finder sted i den kommune, de søger støtte i.
- Foreningen bygger på aktivt medlemskab og har mindst 5 betalende medlemmer.
- Foreningen er demokratisk opbygget med en bestyrelse valgt af medlemmerne.
- Foreningen har en form for medlemsbetaling, bl.a. kontingent.
- Foreningen ikke oprettes eller drives i kommercielt øjemed, og at et evt. overskud tilfalder foreningen.
- Foreningens formue tilfalder almennyttige formål ved dens opløsning.

Faste og kontinuerlige folkeoplysende aktiviteter

Kommunen støtter faste og kontinuerlige folkeoplysende aktiviteter. Faste aktiviteter forstås som aktiviteter for en fast medlemsskare, som betaler kontingent og deltager aktivt i aktiviteterne. Aktiviteterne skal være kontinuerlige, fx hver uge. Foreninger, der kun har enkeltstående begivenheder, fx en årlig festival, kan ikke godkendes som folkeoplysende.

Aktivt og forpligtende medlemskab

Det skal være medlemmernes forening. Dvs. en forening baseret på aktive medlemmer, der går til en aktivitet og modtager instruktion samt har et fællesskab omkring det.

Den frivillige folkeoplysende forening

Foreningen skal være demokratisk og medlemsstyret, og dette skal fremgå af foreningens vedtægter. Det skal være de frivillige kræfter, der er de bærende i foreningen. Vedtægterne vil sammen med en beskrivelse af foreningens aktiviteter danne baggrund for kommunens beslutning om, hvorvidt foreningen kan godkendes i forhold til folkeoplysningsloven og dermed også være støtteberettiget.

Vedtægterne

For at foreningen kan godkendes i forhold til folkeoplysningsloven, skal vedtægterne som minimum indeholde en beskrivelse af: w

- Foreningens formål
- Valg af bestyrelse og antallet af bestyrelsesmedlemmer
- Regnskabs- og formueforhold, herunder valg af revisor
- Foreningens hjemsted
- Betingelse for medlemskab
- Tegningsret for foreningen
- Procedure for vedtægtsændringer
- Anvendelse af foreningens evt. formue ved ophør

Der er mange måder at lave vedtægter på, og der er ingen formelle krav på, hvordan vedtægterne skal se ud og, hvor udførlige de skal være. Vedtægterne sætter rammen for foreningen, og giver nye og gamle medlemmer et indblik i, hvilke forpligtelser og rettigheder de har som medlemmer.

På de følgende sider er der en beskrivelse af, hvad vedtægterne kan/skal indeholde og kommentarer til de enkelte punkter. Dette kan bruges som inspiration, når foreningens vedtægter skal skrives.

Vedtægter for "Navn"

§ 1. Navn og tilhørsforhold

§ 1.1 Foreningens navn er: "Navn"

§ 1.2 Foreningens hjemsted er Københavns kommune

§ 2. Formål

§ 2.1 Foreningens formål er ...

§ 3. Medlemskab

§ 3.1 Foreningen optager som medlem enhver, som har betalt kontingent til foreningen og som tilslutter sig foreningens formål.

§ 3.2 Hvis et medlem overtræder foreningens vedtægter og ordensregler, kan bestyrelsen vælge at ekskludere medlemmet. Medlemmet kan anke eksklusionen på førstkommende generalforsamling.

§ 4. Generalforsamlingen

§ 4.1 Generalforsamlingen er foreningens øverste myndighed

§ 4.2 Bestyrelsen indkalder generalforsamlingen med mindst 14 dages varsel. Ordinær generalforsamling afholdes hvert år senest i marts måned.

Forklaring og kommentarer

Foreningens navn skal være unikt og vil også ofte fortælle hvad hovedaktiviteten er som fx "Fodboldklubben Gefion" eller "Sangforeningen Freja"

Foreninger, der søger tilskud i Københavns Kommune, skal have hjemsted og have deres primære aktiviteter i København. Man må dog gerne deltage i turneringer, kurser, stævner, workshops o. lign. andre steder i Danmark og udlandet. Foreninger må også gerne have medlemmer, der er bosat i andre kommuner, og der kan også søges tilskud til disse, hvis de er under 25 år.

Formålsparagraffen er særlig vigtig. Formuler den så bredt, at den omfatter alt det, I kunne tænke jer at lave i foreningen, men samtidig så smalt, at I med den kan holde jer på sporet af det, som I nu engang er samlet om i jeres forening.

Formålet skal ligge indenfor det overordnede formål for frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde, som er: "med udgangspunkt i aktiviteten og i det forpligtende fællesskab at styrke folkeoplysningen og dermed medlemmernes evne og lyst til at tage ansvar for eget liv og til at deltage aktivt og engageret i samfundslivet" (Folkeoplysningsloven, §14, stk. 1).

En frivillig folkeoplysende forening skal som udgangspunkt være åben for alle, som tilslutter sig dens formål. Hvis man ønsker at lave yderlige begrænsninger, skal de være objektive og saglige. En begrænsning kunne være en kvinde/pigeforening, hvor mænd ikke kan være med, eller at medlemmerne mindst skal være en bestemt alder.

Ifølge folkeoplysningsloven skal man være mindst fem betalende medlemmer for at lave en forening. En forening skal bygge på aktivt medlemskab, dvs. at hovedparten af medlemmerne skal betale kontingent og deltage aktivt i foreningen. Man må dog gerne have passive medlemmer og æresmedlemmer.

Hvis jeres forening ønsker at ekskludere et medlem, skal der forelægges nogle objektive og saglige begrundelser herfor. Disse begrundelser skal fremgå af vedtægterne. Dette kan fx være grov overtrædelse af medlemsforpligtelserne, kontingentrestance af et væsentligt omfang eller lignende. Eksklusion bør typisk først finde sted efter forudgående advarsler og irettesættelser. Beslutning om eksklusion kan træffes af bestyrelsen, men den endelige beslutning bør være henlagt til generalforsamlingen, hvor det pågældende medlem har mulighed for at gøre indsigelser.

Foreningen skal være demokratisk, og generalforsamlingen er det forum, hvor medlemmerne direkte deltager i beslutningsprocessen.

Generalforsamlingen skal indkaldes i god tid, så alle medlemmer har mulighed for at deltage.

Generalforsamlingen vil typisk ligge i starten af året (første kvartal) umiddelbart efter at årsregnskabet for foregående år er afsluttet og revideret.

§ 4.3 Dagsorden for ordinær generalforsamling skal som minimum indeholde følgende punkter:

1. Valg af dirigent
2. Valg af referent
3. Årsberetning samt godkendelse heraf
4. Fremlæggelse af regnskab, budget og kontingent.
5. Indkomne forslag. Forslag skal være indkommet senest en uge før generalforsamlingen.
6. Valg til bestyrelse og én suppleant
7. Valg af revisor og én revisorsuppleant
8. Eventuelt

§ 4.4 Alle beslutninger på en generalforsamling træffes ved almindeligt stemmeflertal med undtagelse af vedtægtsændringer og beslutning om foreningens opløsning.

§ 4.5 Alle medlemmer der har betalt kontingent har stemmeret.

§ 5. Foreningens bestyrelse

§ 5.1 Foreningens daglige ledelse forestås af bestyrelsen, som vælges af generalforsamlingen.

§ 5.2 Bestyrelsen består af 5 medlemmer

§ 5.3 Forenings bestyrelse er på valg hvert år

§ 5.4 Bestyrelsen konstituerer sig selv med formand, næstformand og kasserer og fastsætter selv sin forretningsorden.

§ 5.4 Bestyrelsen kan nedsætte arbejdsgrupper mm.

Der er en del faste punkter som skal med hvert år. Det kan skrives i vedtægterne, så man ikke glemmer dem.

5. Indkomne forslag. Det er en foreningsretslig grundregel, at man ikke kan behandle et punkt, som ikke er på dagsordenen, og man kan så langt mindre vedtage noget, som ikke har været varslet på en dagsorden. Årsagen er selvfølgelig, at medlemmerne på forhånd skal have mulighed for at tage stilling til de emner, som skal debatteres.

Hvis foreningen har børn som medlemmer, kan der i vedtægterne stå at barnets stemmeret overgår til dets værge.

Antallet af bestyrelsesmedlemmer er forskelligt fra forening til forening. Dog er der et minimumskrav på 3 personer (typisk formand, næstformand og kasserer), når man ønsker godkendelse som frivillig folkeoplysende forening. Bestyrelsen vælges på den årlige generalforsamling blandt medlemmerne og varetager medlemmernes interesse mellem generalforsamlingerne. Nogle foreninger foretrækker 2 års valgperioder, der er forskudt således, at halvdelen af bestyrelsen er på valg hvert år.

Bestyrelsen fordeler normalt posterne imellem sig. I nogle foreninger er de enkelte bestyrelsesposter på valg separat.

Kun de færreste foreninger har så stor kamp om pladserne, at folk står i kø for at få de bærende poster. Erfaringsmæssigt er det alene af den grund klogest at lade posterne fordele internt af bestyrelsen selv.

Der er ofte mange arbejdsopgaver i en forening og bestyrelsen kan hurtigt blive trætte, hvis det kun er dem, der udfører al arbejdet. En god bestyrelse formår at engagere sine medlemmer og uddelegere opgaver efter behov.

§ 6. Tegningsret

- § 6.1 Foreningen tegnes af formanden og kassereren for bestyrelsen i fællesskab, eller af formanden eller kassereren i forening med 2 bestyrelsesmedlemmer.
- § 6.2 Bestyrelsen kan godkende, at formand og kasserer kan råde over dankort og netbank til foreningens bankkonto hver for sig.
- § 6.3 Ved køb, pantsætning eller salg af fast ejendom kræves dog underskrift af den samlede bestyrelse.
- § 6.3 Ved beløb under 1.000 kr. kan kassereren alene underskrive.

§ 7. Kontingent

- § 7.1 De årlige kontingenter godkendes af generalforsamlingen.

§ 8. Vedtægtsændringer

- § 8.1 Vedtægtsændringer kræver et flertal på 2/3 af generalforsamlingens fremmødte medlemmer.

§ 9. Ekstraordinær generalforsamling

- § 9.1 Indkaldelse sker, hvis et flertal af bestyrelsen ønsker det, eller hvis 1/3 af medlemmerne ønsker det.
Indkaldelse med dagsorden skal ske med mindst to ugers varsel og senest fire uger efter, at der er indgået ønske om det.

§ 10. Regnskab og økonomi

- § 10.1 Regnskabsåret følger kalenderåret.
- § 10.2 Det revidere regnskab med kommende års budget skal være fremsendt til medlemmerne senest 14 dage før den ordinære generalforsamling

Tegningsret er retten til at skrive under på vegne af foreningen. Fx ved køb eller salg, men også bare hvem der har adgang til foreningens bankkonto.

Tegningsretten er typisk til formanden og kassereren i fællesskab. Denne regel er lavet for at undgå, at kassereren render med kassen, uden at nogen opdager det.

De fleste foreninger har netbank. Bestyrelsen kan give fuldmagt til at kassereren alene kan få adgang til at hæve og overfører penge.

For at undgå, at det bliver for besværligt, at der altid skal to underskrifter til i dagligdagen, kan der tilføjes at kassereren kan være eneunderskriver ved mindre beløb. Fx ved bestilling af varer.

Ifølge folkeoplysningsloven skal foreningen have en form for medlemsbetaling for at kunne modtage støtte. Det mest almindelige er kontingent, hvor beløbet fastsættes på den årlige generalforsamling. Hvis man søger tilskud til medlemmer under 25 år kan der højst opnås et tilskud pr. medlem, som svarer til egenbetalingen for medlemmer. Der er desuden mulighed for "anden deltagerbetaling" for medlemmer, der ikke har råd til at betale kontingent. Her skal medlemmet i stedet yde et stykke arbejde i foreningen, som værdisættes og regnes for medlemmets betaling til forening.

Det er kun generalforsamlingen, der kan ændre på foreningens vedtægter.

Det skal fremgå hvor stort flertal, der skal til for at ændre op vedtægterne; om det er almindeligt stemmeflertal, 2/3 af stemmerne eller andre stemmetal. Ændringsforslag skal som andre forslag fremgå af dagsorden i rimelig tid inden afholdelse af generalforsamlingen.

Hvis der i løbet af året skal træffes nogle større eller principielle beslutninger, vil bestyrelsen indkalde til en ekstraordinær generalforsamling, således at alle medlemmer kan tage del i beslutningen.

Hvis en række medlemmer (fx 1/3) er utilfredse med bestyrelsens arbejde eller ønsker en principalsag afgjort, kan de indkalde til ekstraordinær generalforsamling.

Hvis foreningen søger tilskud i Københavns kommune, bliver det afregnet efter kalenderåret (fra 1. januar til 31. december). Det er derfor et krav for de foreninger, at regnskabsåret også følger kalenderåret.

Årsregnskabet er medlemmernes indblik i hvordan deres penge bliver brugt. Alle medlemmer skal derfor have adgang til det.

§ 10.3 Revision finder sted én gang årligt efter regnskabsårets afslutning. Uanmeldt kasseeftersyn kan finde sted, når revisoren ønsker det.

Revisoren er valgt af generalforsamlingen til at kontrollere at bestyrelsen har styr på pengene og viser et retvisende billede i årsregnskabet. Revisoren kan være et almindeligt medlem af foreningen. Vedkommende må ikke sidde i bestyrelsen eller være samboende/i familie med et bestyrelsesmedlem.

Hvis foreningen modtager over 200.000 kr. i tilskud fra Københavns kommune skal den benytte en statsautoriseret revisor.

§ 10.3 Foreningen hæfter kun for sine forpligtelser med den af foreningen til enhver tid tilhørende formue. Der påhviler ikke foreningens medlemmer eller bestyrelsen nogen personlig hæftelse.

En forening kan blive forpligtet til at udbetale erstatninger, løn m.v. Men har foreningen ingen penge er spørgsmålet, hvem der så skal betale.

Det er en foreningsretlig grundsætning, at man ikke kan gemme sig bag en disposition foretaget af en forening. I kan altså ikke oprette en forening og så derefter slippe for et eventuelt efterfølgende erstatningsansvar for jeres handlinger. En god tommelfingerregel er, at hvis bestyrelsen har handlet anderledes end den i den pågældende situation burde, hæfter den selv for et opstået tab.

Det er en strafferetlig hovedregel, at ansvaret ikke pålægges foreningen(/eller dens medlemmer), men den/dem der har handlet. Laver eksempelvis en række medlemmer af foreningen God mod Grise hæværk mod en grisefarm, er de - i denne forbindelse - passive medlemmer af foreningen uden for risiko. Deres medlemskab af foreningen medfører ikke, at de kan blive stillet strafferetligt til ansvar for andre medlemmers handlinger.

Foreningen kan have en bestemmelse om, at foreningen kun hæfter for sine forpligtelser med sin formue. Sørg også for at ingen medlemmer - heller ikke bestyrelsen - kautionerer personligt for foreningens forpligtelser.

§ 11. Opløsning

§ 11.1 Opløsning af foreningen kræver et flertal på 2/3 af generalforsamlingens eller den ekstraordinære generalforsamlings fremmødte medlemmer.

Opløsningen skal herefter godkendes på en efterfølgende ekstraordinær generalforsamling.

Det bør også være fastsat i foreningens vedtægter, under hvilke forudsætninger foreningen kan opløses. Ellers er det absolutte udgangspunkt, at foreningen kun kan opløses ved en generalforsamling - om den så er ordinær eller ekstraordinær. Her skal der som udgangspunkt det samme antal stemmer til at nedlægge en forening, som der skal til at ændre dens vedtægter - hvilket som oftest er 2/3 af de fremmødte.

Opløsning kan også ske på knapt så frivillig basis. En forening betragtes som enhver anden form for juridisk person, og den kan derfor eksempelvis gå konkurs.

§ 11.2 Ved opløsning af foreningen skal foreningens midler overdrages til almennyttige formål.

Ifølge folkeoplysningsloven skal foreningens formue tilfalde almennyttige formål ved dens opløsning. Dette kan fx være en forening med et lignende formål som jeres egen forening, en organisation el. lignende. Dette er et krav.